Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny -Nowe Ponad słowami kl 2 cz.2 Edycja2024 dla klasy 2 LOD .Wymagania edukacyjne zintegrowane z programem nauczania języka polskiegoWydawnictwa Nowa Era autorstwa Magdaleny Lotterhoff,będącego propozycją rozkładu materiału zawartego w podręczniku języka polskiego Nowe Ponad słowami w II semestrze klasy 2.Wymagania dostosowane do szesciostopniowej skali ocen .Rok szkolny 2026/2027 Elżbieta Mrożek

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **POZYTYWIZM – O EPOCE** | | | | | | |
| **1. i 2.**<br>Piękna epoka pary i elektryczności | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 10–17 | • pojęcia i terminy: pozytywizm, realizm, naturalizm, rewolucja przemysłowa, mobilność ludności, emancypacja kobiet, inteligencja, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, utylitaryzm, prasa, felieton, kronika tygodniowa, reportażowa relacja z podróży<br>• postacie: Auguste Comte | 2 | I.1.1 ZP<br>I.2.1 ZP<br>I.2.4 ZP<br>IV.2 ZP<br>IV.3 ZP<br>IV.10 ZP<br>I.2.5 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | Seminarium przygotowane przez uczniów. Zagadnienia:<br>1. Zmiany społeczne w drugiej połowie XIX w.<br>2. Ewolucja pozytywistyczna.<br>3. Powstanie styczniowe jako przeżycie generacyjne.<br>4. Oblicza pozytywizmu warszawskiego.<br>5. Prasa w służbie społeczeństwa.<br>6. Pozytywistyczne ulice i salony – moda oraz wystrój wnętrz.<br><br>***Muliteka***<br>• Animacja ilustrowanej osi czasu, na której umieszczono najważniejsze wydarzenia z epoki pozytywizmu.<br>• Reprodukcja obrazu Adolpha von Menzla „Walcownia żelaza”. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | • Mapa pokazująca rozwój gospodarki na ziemiach polskich ok. 1900 r.<br>• Pokaz slajdów omawiający zagadnienie emancypacji kobiet.<br>• Animacja syntetycznie przedstawiająca najważniejsze idee pozytywistyczne.<br>• Reprodukcja obrazu Adolpha von Menzel „Popołudnie w ogrodzie Tuileries".<br>• Animacja przedstawiająca założenia pozytywizmu warszawskiego.<br>• Pokaz slajdów z reprodukcjami obrazów Artura Grottgera poświęconych powstaniu styczniowemu.<br>• Pokaz slajdów przedstawiający wnętrza mieszkalne w 2. połowie XIX w. |
| **3.** Wprowadzenie do pozytywizmu polskiego | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 14–15 | • pojęcia i terminy: praca organiczna, praca u podstaw, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet<br>• wydarzenia historyczne: powstanie styczniowe | 1 | I.1.1 ZP<br>IV.2 ZP<br>IV.3 ZP<br>IV.10 ZP<br>IV.1 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1) | Wspólne redagowanie objaśnień do haseł encyklopedycznych dotyczących polskiego pozytywizmu, takich jak: *praca organiczna*, *praca u podstaw*, *asymilacja Żydów*, *emancypacja kobiet*. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | **z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | Stosunek pozytywistów do powstania styczniowego w ujęciu historycznym i literackim – opracowanie zagadnienia przez uczniów podzielonych na grupy „historyków” i „polonistów”. |
| **4.**<br>Filozofia pozytywistyczna | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 18 | • pojęcia i terminy: filozofia pozytywna, socjologia<br>• postacie: Auguste Comte, John Stuart Mill, Herbert Spencer, Hipolit Taine, Aleksander Świętochowski | 1 | I.2.1 ZP<br>I.2.4 ZP<br>I.2.6 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | Debata z udziałem „filozofów doby pozytywizmu”. Wybrani uczniowie wchodzą w role filozofów i prezentują ich stanowiska, a pozostali formułują pytania.<br><br>Poszukiwanie w różnych źródłach informacji na temat roli polskich myślicieli pozytywistycznych: Aleksandra Świętochowskiego i Juliana Ochorowicza.<br><br>***Multiteka***<br>• Fragmenty „Rozprawy o duchu filozofii pozytywnej” A. Comte'a czytane przez lektora. |
| **5. i 6.**<br>Sztuka epoki pozytywizmu | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 20–27 | • realizm<br>• akademizm<br>• naturalizm<br>• malarstwo historyczne<br>• eklektyzm | 2 | I.1.1 ZP<br>I.2.2 ZP<br>I.2.5 ZR<br>I.2.5 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5) | Pozytywizm a dziedzictwo romantyków – spory i kontrowersje. Analiza tabeli (podręcznik, s. 19). Formułowanie wniosków, |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• interpretowanie dzieł sztuki (I.2.3) | przygotowanie plakatów przedstawiających antagonizmy między pozytywistami a romantykami.<br><br>Tworzenie krzyżówki z wykorzystaniem haseł: *realizm*, *akademizm*, *naturalizm*, *eklektyzm*, *historyzm*.<br><br>Józef Chełmoński i Aleksander Gierymski a założenia pozytywizmu – propozycja obejrzenia dzieł malarzy.<br><br>Malarstwo, architektura, muzyka doby pozytywizmu – wirtualny spacer, propozycje uczniów.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Karty pracy do dzieł sztuki: Adolph von Mezel *Walcownia żelaza*, Aleksander Gierymski *Żydówka z pomarańczami*, Jean François Millet *Kobiety zbierające kłosy*, Józef Chełmoński *Babie lato*<br>• Odpowiedzi do zadań z kart pracy do dzieł sztuki. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | ***Multiteka***<br>• Animacja omawiająca znaczenie poszczególnych elementów obrazu Gustave'a Courbeta „Kamieniarze”.<br>• Animacja prezentująca wybrane postacie na obrazie Jana Matejki „Zawieszenie dzwonu Zygmunta na wieży katedry w roku 1521 w Krakowie”.<br>• Nagranie „Pieśni Torreadora” z opery Georges'a Bizeta „Carmen”.<br>• Nagranie „Scherza-Tarantela op. 16” Henryka Wieniawskiego.<br>• Pokaz slajdów przedstawiający wybrane zabytki architektury eklektycznej w Polsce.<br>• Animacja pozwalająca na powiększenie poszczególnych części obrazu Jeana François Milleta „Anioł Pański”.<br>• Animacja omawiająca znaczenie poszczególnych elementów obrazu Jeana François Milleta „Kobiety zbierające kłosy”.<br>• Pokaz slajdów prezentujący wnętrza Opery |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Paryskiej.<br>• Pokaz slajdów zawierający wybrane obrazy Józefa Chełmońskiego.<br>• Reprodukcja obrazu Aleksandra Gierymskiego „Żydówka z pomarańczami wraz z opisem dzieła”. |
| **POZYTYWIZM – TEKSTY Z EPOKI I NAWIĄZANIA** | | | | | | |
| **7.** Wprowadzenie do literatury pozytywistycznej | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 28–29 | • pojęcia i terminy: nowela, opowiadanie, obrazek, powieść tendencyjna, realizm, literatura dojrzałego realizmu, naturalizm, powieść historyczna<br>• postacie: Adam Asnyk, Maria Konopnicka, Eliza Orzeszkowa, Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Stendhal, Karol Dickens, Honoriusz Balzak, Gustaw Flaubert, Lew Tołstoj, Emil Zola | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.3 ZR<br>I.1.6 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• rozpoznawanie czytanego utworu jako mit (I.1.3)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br>• rozumienie swoistości tekstów kultury przynależnych do literatury (I.2.8)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich: epiki, liryki i dramatu (I.1.1)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | Polscy i europejscy pisarze pozytywistyczni – tworzenie katalogu przedmiotowego autorów i krótkich opisów ich dzieł (Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Eliza Orzeszkowa, Stendhal, Karol Dickens, Lew Tołstoj, Emil Zola).<br><br>„Dlaczego pozytywiści zaufali tendencji?” – dyskusja klasowa moderowana przez nauczyciela.<br><br>Propozycja przeprowadzenia sondy środowiskowej na temat współczesnej recepcji dzieł autorów pozytywistycznych.<br><br>***Multiteka***<br>• Animacja syntetycznie |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | przedstawiająca najważniejsze gatunki polskiego pozytywizmu.<br>• Fragmenty manifestu Aleksandra Świętochowskiego „My i wy” czytane przez lektora. |
| **8. i 9.**<br>Maria Konopnicka, *Mendel Gdański* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 43–47 | • antysemityzm<br>• asymilacja<br>• nowela<br>• narrator<br>• świat przedstawiony<br>• stylizacja językowa | 2 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.11 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>II.2.1 ZP<br>II.2.7 ZP<br>I.2.2 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów | Propozycja uczestniczenia w wirtualnych spacerach i obejrzenia wystaw Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN (https://polin.pl/pl/wystawy-0; https://www.polin.pl/pl/spacery-po-wystawie-bez-wychodzenia-z-domu).<br><br>Lektura artykułu Elizy Orzeszkowej *O Żydach i kwestii żydowskiej* w kontekście genezy noweli Marii Konopnickiej *Mendel Gdański*.<br><br>Antysemityzm na ziemiach polskich oraz program asymilacji Żydów – fakty historyczne i rola literatury. Przygotowanie wykładów przez uczniów podzielonych na grupy „historyków” i „polonistów”. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów literackich kontekstów o historii i kulturze (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | [...] *Mendel stał się kreacją tragiczną, a jego los przedstawieniem klęski człowieka domagającego się prawa, a nie – litości* (podręcznik, s. 47 za: Szypowska Maria, *Konopnicka, jakiej nie znamy*, Wydawnictwo Zysk i Spółka, Poznań 2014, s. 471–472) – słowa Marii Szypowskiej punktem wyjścia do pisemnych rozważań uczniów na temat kreacji Mendla.<br><br>Analiza postawy zegarmistrza. Dyskusja na temat obecności stereotypów w świecie współczesnym.<br><br>Jak walczyć ze stereotypami? – happening przygotowany przez uczniów.<br><br>***Multiteka***<br>• Pokaz slajdów z fragmentami wystąpienia dotyczącego wielokulturowości, który można wykorzystać w dyskusji podczas omawiania noweli Marii Konopnickiej „Mendel Gdański”. |

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny -Nowe Ponad słowami kl 2 cz.2 Edycja2024 dla klasy 2 LOD .Wymagania edukacyjne zintegrowane z programem nauczania języka polskiegoWydawnictwa Nowa Era autorstwa Magdaleny Lotterhoff,będącego propozycją rozkładu materiału zawartego w podręczniku języka polskiego Nowe Ponad słowami w II semestrze klasy 2.Wymagania dostosowane do szesciostopniowej skali ocen .Rok szkolny 2026/2027 Elżbieta Mrożek

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **10.** Wprowadzenie do analizy *Lalki* Bolesława Prusa (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 48–51 | • geneza<br>• język ezopowy<br>• realizm<br>• świat przedstawiony<br>• kompozycja<br>• monolog wewnętrzny<br>• mowa pozornie zależna | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.14 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | Bolesław Prus – kim był autor *Lalki*? Wyszukiwanie ciekawostek na temat pisarza, prezentacja jego sylwetki twórczej.<br><br>Propozycja wysłuchania audycji Polskiego Radia na temat Bolesława Prusa (https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/1202349,Boleslaw-Prus-%e2%80%93-skromny-indywidualista).<br><br>Język ezopowy w *Lalce* – wyszukiwanie przykładów.<br><br>Bohaterowie *Lalki* skatalogowani – tworzenie portretów bohaterów powieści Bolesława Prusa. Praca w grupach.<br><br>Na tropie tytułu powieści – poszukiwanie argumentów wyjaśniających znaczenie tytułu *Lalka*.<br><br>O czym mówi autor *Lalki* w świetle informacji zawartych w podręczniku na s. 51 w akapicie *Arcydzieło realizmu krytycznego*? –wypowiedzi uczniów jako ekspertów. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | Na czym polega nowatorstwo *Lalki*? – badanie tekstu na różnych płaszczyznach przy pomocy nauczyciela i zapisanie spostrzeżeń.<br><br>***Multiteka***<br>• Film animowany opowiadający o najważniejszych wydarzeniach z życia i twórczości Bolesława Prusa. |
| **11. i 12.** Stanisław Wokulski – bohater niejednoznaczny (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 52–54 | • narrator<br>• mowa pozornie zależna<br>• kreacja bohatera<br>• wielowidzenie | 2 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.2.6 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• wyrażanie sądu o postaciach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych | Kłopoty ze Stanisławem Wokulskim – jaki pomysł na kreację głównego bohatera *Lalki* miał Bolesław Prus? Uczniowskie próby uporządkowania informacji na temat postaci, wyszukiwanie cytatów, komentarze i refleksje.<br><br>Propozycja wykorzystania do rozważań fragmentów musicalu *Lalka* w wykonaniu aktorów Teatru Muzycznego z Gdyni.<br><br>*Wszakże ten człowiek ani razu w życiu nie działał przytomnie...* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 1041). Tworzenie wykazu *nieprzytomnych* i *nieprzemyślanych* – zdaniem innych bohaterów – działań Stanisława Wokulskiego.<br><br>*Jak żelazo bez namysłu rusza się za magnesem albo pszczoła lepi swoje komórki, tak ten gatunek ludzi rzuca się do wielkich idei i prac niezwykłych...* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 1048).<br>Czy idealiści mają szansę zrealizować swoje zamierzenia? Debata oksfordzka z udziałem uczniów, prowadzona przez marszałka i sekretarza, zakończona głosowaniem.<br><br>*Stach ma energią... o, ma!...* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 1049). *Curriculum vitae* Stanisława Wokulskiego.<br><br>*Widzę, że odkocham się tu przed końcem obiadu...* [...] (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 444). Wokulski i ambiwalencja uczuć – wywiad z bohaterem niejednoznacznym.<br><br>***Multiteka***<br>• Pokaz slajdów z krótkimi cytatami z utworów i ilustracjami, obrazujący pozytywistyczne zainteresowanie miastem i jego problemami.<br>• Animacja syntetycznie przedstawiająca trzy interpretacje tytułu powieści Bolesława Prusa „Lalka”.<br>• Pokaz slajdów ukazujący |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | najważniejsze postacie występujące w powieści Bolesława Prusa „Lalka”.<br>• Animacja omawiająca znaczenie poszczególnych elementów obrazu Édouarda Maneta „Bar w Folies-Bergère”.<br>• Pokaz slajdów ukazujący przedstawicieli polskiego społeczeństwa w XIX w. w „Lalce”.<br>• Pokaz slajdów przedstawiający pamiętnik Rzeckiego.<br>• Animacja z cytatami z „Lalki” Bolesława Prusa prezentująca dwa rodzaje narracji w powieści.<br>• Animacja pozwalająca na powiększenie poszczególnych części obrazu Aleksandra Gierymskiego „Powiśle”. |
| **13.**<br>Teatralność świata *Lalki* Bolesława Prusa (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 55–59 | • *theatrum mundi*<br>• narrator | 1 | I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i | *Marionetki!…Wszystko marionetki!* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 1061). |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | I.1.15 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.2.4 ZR | trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu (I.1.16)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | Stworzenie kukiełek i odtworzenie sceny, w której Ignacy Rzecki zajmuje się wystawą sklepową i snuje refleksje na temat świata oraz człowieka. Elementy dramy.<br><br>Literacki topos świata jako teatru – prezentacje multimedialne przygotowane przez uczniów.<br><br>Teatralność zachowań świata arystokracji w *Lalce* i próby jej obnażenia przez Wokulskiego – stworzenie listy i krótkich opisów zachowań.<br><br>Próby scenopisarskie i reżyserskie uczniów – propozycja przekształcenia fragmentów *Lalki* z rozdziału V (podręcznik, s. 55–56) w krótki scenariusz teatralny opatrzony uwagami reżyserskimi. Praca w grupach.<br><br>***Multiteka***<br>• Pokaz slajdów przedstawiający krótko |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | znaczące utwory literackie nawiązujące do motywu *theatrum mundi*. |
| **14.** Panna z towarzystwa – obrona Izabeli Łęckiej (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 55–58 | • narracja<br>• pozycja społeczna<br>• arystokracja<br>• sytuacja kobiet | 1 | I.1.2 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.6 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• wyrażanie sądu o postaciach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2) | Czy należało pokochać Stanisława Wokulskiego? Dlaczego Izabela go nie chciała? – debata „za” i „przeciw”.<br><br>Kwestie wolności i emancypacji w *Lalce* Bolesława Prusa – wypowiedzi uczniów.<br><br>Czy Izabela to tylko *panna z towarzystwa*? Dlaczego czytelnicy nie darzą sympatią tej postaci? Dyskusja.<br><br>Panna Izabela i *świat wiecznej wiosny* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 176). Co zrobi Izabela w jesieni życia? Szkice interpretacyjne uczniów. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | Próba „ożywienia” Izabeli jako *lalki*. Uczniowie udzielają bohaterce głosu. Elementy dramy, monolog Izabeli i jej ocena rzeczywistości.<br><br>Portrety Izabeli Łęckiej – prace plastyczne uczniów.<br><br>Ocena plakatów filmowych i teatralnych zapowiadających *Lalkę* Bolesława Prusa. |
| **15.** Konteksty i nawiązania – Sylwia Chutnik, *Kieszonkowy atlas kobiet* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 129–131 | • realizm<br>• narracja<br>• przestrzeń znacząca<br>• labirynt<br>• szkic fizjologiczny | 1 | I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz | Obraz miasta w literaturze – prezentacje uczniowskie.<br><br>*Wewnętrzna logika bazaru jest zrozumiała dopiero po głębszym poznaniu* (podręcznik, s. 129 za: Chutnik Sylwia, *Kieszonkowy atlas kobiet*, Świat Książki, Warszawa 2013, s. 5) – projektowanie folderu dzielnicy Ochota i miejscowego bazaru na podstawie opisu.<br><br>Przestrzeń labiryntu w powieści Sylwii Chutnik *Kieszonkowy atlas kobiet* – propozycja odnalezienia i opisania miejsca w lokalnej przestrzeni będącego swoistym labiryntem. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | Maria Kretańska i bazarowa edukacja – Sylwia Chutnik o kobietach. Dyskusja.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Bazar przestrzenią znaczącą – Sylwia Chutnik *Kieszonkowy atlas kobiet*”<br><br>***Multiteka***<br>• Fragmenty powieści „Lalka” (spacer po Powiślu) Bolesława Prusa czytane przez lektora. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **16. i 17.** *Lalka* – powieść dojrzałego realizmu (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 59–63 | • konwencja realistyczna<br>• retrospekcja<br>• ironia<br>• arystokracja<br>• mieszczaństwo<br>• inteligencja<br>• robotnicy (proletariat)<br>• biedota miejska<br>• idealizm | 2 | I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.1 ZR<br>I.1.3 ZR<br>I.1.6 ZR<br>I.1.11 ZR<br>II.2.3 ZR<br>II.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie | *Czuł i myślał, pragnął i cierpiał – za miliony. Tylko – nic nigdy nie zrobił użytecznego. Zdawało mu się, że ciągłe frasowanie się całym krajem ma bez miary wyższą wartość od utarcia nosa zasmolonemu dziecku* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 334) – słowa na temat księcia punktem wyjścia do dyskusji na temat obowiązków i możliwości działania rożnych warstw społecznych w XIX-wiecznej Warszawie.<br><br>*Nasz nieszczęśliwy kraj* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 334) a program pozytywistów warszawskich. Ideały i rozczarowania na podstawie *Lalki* Bolesława Prusa. Przygotowanie sesji naukowej. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | Narzędzie ironii w rękach Bolesława Prusa – propozycja pracy z tekstem *Lalki*. Wyszukiwanie cytatów, formułowanie komentarzy.<br><br>Zajęcie stanowiska wobec tezy Grażyny Borkowskiej: *„Lalka”* jest *pierwszą polską powieścią egzystencjalną* (Grażyna Borkowska*, Pozytywiści i inni*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 90).<br><br>Tworzenie katalogu cech powieści dojrzałego realizmu. |
| **18.**<br>*Lalka i perła* – komentarz Olgi Tokarczuk | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 64 | • *anima*<br>• *animus* | 1 | I.2.1 ZP<br>I.2.2 ZP<br>I.1.3 ZR<br>I.2.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, publicystycznego lub reklamowego (I.2.1)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• określanie tematu i głównej myśli tekstu (I.2.3)<br>• dostrzeganie relacji między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• odróżnianie informacji o faktach od opinii (I.2.6) | Redagowanie komentarzy do fragmentów tekstu Olgi Tokarczuk *Lalka i perła* – wymiana spostrzeżeń, podsumowanie.<br><br>[...] *percepcja Wokulskiego pozostawia wiele do życzenia, czasami bywa pełna egzaltacji, czasami powierzchowna, lecz nigdy nie wydaje się dość rzetelna* (podręcznik, s. 64 za: Tokarczuk |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br>• dokonywanie selekcji informacji (III.1.5)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego (I.2.1)<br>• porządkowanie informacji w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) | Olga, *Lalka i perła*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001, s. 38). Dlaczego Wokulski postrzega inaczej Izabelę? Poszukiwanie rozwiązania problemu z wykorzystaniem metody burzy mózgów 635. Uczniowie pracują w sześcioosobowych grupach. Podają w ciągu 5 minut 3 pomysły na rozwiązanie problemu. Indywidualne odpowiedzi są analizowane w zespołach w celu wyboru najlepszych rozwiązań.<br><br>Psychoanaliza pomocna w perypetiach miłosnych. Wykorzystanie elementów dramy, metody sytuacyjnej i rozważań Olgi Tokarczuk. |
| **19.**<br>Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 229–231 | • przetwarzanie i porządkowanie informacji zawartych w tekście<br>• rozpoznanie głównego problemu w tekście<br>• formułowanie argumentów potwierdzających stanowisko autora<br>• prezentowanie i uzasadnianie własnych sądów<br>• polemika | 1 | I.2.1 ZP<br>I.2.2 ZP<br>III.1.1 ZP<br>III.2.1 ZP<br>III.2.9 ZP<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, publicystycznego lub reklamowego (I.2.1)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• określanie tematu i głównej myśli tekstu (I.2.3)<br>• dostrzeganie relacji między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• odróżnianie informacji o faktach od opinii (I.2.6) | [...] *„Lalka” uczy tego, jak napisać powieść diagnostyczną, i to w każdym sensie”* (podręcznik, s. 231 za: Inga Iwasiów, *Pokusa „Lalki”*, http://nplp.pl/artykul/pokusa–lalki/ [dostęp: 10.02.2020]). Jakie wskazówki uzyska od Bolesława Prusa adept sztuki powieściopisarskiej? Sformułowanie propozycji. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • identyfikowanie nadawcy i odbiorcy wypowiedzi (II.3.2)<br>• rozróżnianie argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji (III.1.2)<br>• dokonywanie selekcji informacji (III.1.5)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego (I.2.1)<br>• porządkowanie informacji w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2)<br>• odróżnianie przykładu od argumentu (III.1.5)<br>• rozpoznawanie manipulacji językowej (III.1.8) | Stanisław Wokulski a słynne postacie polskiej literatury – próba porównania. |
| **20.**<br>Prus publicysta – *Kronika tygodniowa* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 65–69 | • publicystyka<br>• felieton<br>• styl publicystyczny<br>• ironia<br>• kompozycja | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.8 ZP<br>II.2.7 ZP<br>II.2.3 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, publicystycznego lub reklamowego (I.2.1)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• określanie tematu i głównej myśli tekstu (I.2.3)<br>• dostrzeganie relacji między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• odróżnianie informacji o faktach od opinii (I.2.6)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat, wydzielanie jej części, sygnałów konstrukcyjnych wzmacniających więź między uczestnikami dialogu, tłumaczących sens (III.1.1)<br>• dokonywanie selekcji informacji (III.1.5) | Propozycja wysłuchania audycji radiowej na temat felietonów Bolesława Prusa (https://www.polskieradio.pl/8/529/Artykul/645403,Bolesław-Prus-kronikarz-epoki).<br><br>Warszawska przestrzeń w felietonach Bolesława Prusa – analiza zapisów z numeru 150 „Kuriera Warszawskiego” (6 lipca 1878).<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Troska o człowieka przyszłości – Bolesław |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | **z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu publicystycznego (I.2.1)<br>• porządkowanie informacji w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) | Prus *Kronika tygodniowa*” |
| **21.**<br>Konteksty i nawiązania – Maria Poprzęcka, *Greta d’Arc* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 132–133 | • magazyn internetowy<br>• felieton<br>• zmiany klimatyczne | 1 | I.2.1 ZP<br>I.2.2 ZP<br>I.2.3 ZP<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, publicystycznego lub reklamowego (I.2.1)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• określanie tematu i głównej myśli tekstu (I.2.3)<br>• dostrzeganie relacji między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• odróżnianie informacji o faktach od opinii (I.2.6)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wykorzystywanie odpowiednich kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu publicystycznego (I.2.1)<br>• dostrzeganie różnic między literaturą piękną a tekstem publicystycznym (I.2.4) | Redagowanie rad dla przyszłych felietonistów.<br><br>Felietony – próby pisarskie uczniów. |
| **22.**<br>Bolesław Prus – podsumowanie | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 76 | • praca<br>• miasto<br>• miłość<br>• władza<br>• los | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• korzystanie z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzenie wiadomości, selekcjonowanie informacji (IV.3) | Wykorzystanie do rozważań fragmentów tekstu Jana Tomkowskiego *Neurotyczni bohaterowie powieści Prusa* z „Pamiętnika Literackiego” |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | • *theatrum mundi* | | | **z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego (III.1.2) | (http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Pamietnik_Literacki_czasopismo_kwartalne_poswiecone_historii_i_krytyce_literatury_polskiej/Pamietnik_Literacki_czasopismo_kwartalne_poswiecone_historii_i_krytyce_literatury_polskiej-r1986-t77-n2/Pamietnik_Literacki_czasopismo_kwartalne_poswiecone_historii_i_krytyce_literatury_polskiej-r1986-t77-n2-s27-63/Pamietnik_Literacki_czasopismo_kwartalne_poswiecone_historii_i_krytyce_literatury_polskiej-r1986-t77-n2-s27-63.pdf).<br><br>Sesja naukowa na temat twórczości Bolesława Prusa.<br>Zagadnienia:<br>1. Miasto w tekstach Bolesława Prusa.<br>2. Odcienie miłości w utworach Bolesława Prusa.<br>*3.* Los, władza i jednostka – refleksje Bolesława Prusa.<br>4. *Theatrum mundi* a twórczość |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Bolesława Prusa.<br><br>Propozycja wysłuchania rozmowy na temat *Lalki* czytanej po stu latach (https://polskieradio24.pl/244/4796/Artykul/1497340,Wokulski-jako-naukowiec-Ciag-dalszy-Lalki).<br><br>***Multiteka***<br>• Krótki test interaktywny dotyczący twórczości Bolesława Prusa. |
| **23.**<br>Interpretacja tekstu – ćwiczenia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 213–217 | • interpretacja<br>• analiza<br>• funkcja tytułu<br>• formułowanie głównego problemu<br>• słowa kluczowe<br>• rodzaj i gatunek literacki dzieła<br>• sytuacja komunikacyjna: narrator<br>• kreacje bohaterów<br>• sposób kreowania świata przedstawionego<br>• cechy języka i styl tekstu<br>• alegorie i symbole<br>• nawiązania kulturowe i literackie<br>• związki ze światopoglądem epoki | 1 | I.1.2 ZP<br>I.1.4 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.1.13 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyodrębnianie obrazów poetyckich (I.1.1)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• rozpoznawanie elementów rytmizujących wypowiedź (I.1.6)<br>• charakteryzowanie podmiotu lirycznego (I.1.9)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworów (I.1.12)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu (I.1.16)<br>• rozpoznawanie w wypowiedziach części mowy i określanie ich funkcji w tekście (II.1.1) | *Pan Tomasz lekko schylił głowę; panna Florentyna zsiniała, panna Izabela patrzyła na Wokulskiego prawie życzliwie. Nawet więcej niż – prawie...* (Bolesław Prus, *Lalka*, oprac. Józef Bachórz, wydanie pierwsze elektroniczne, na podstawie wydania drugiego przejrzanego (1998), Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2019, s. 445). Galeria emocji w *Lalce* Bolesława Prusa i sposoby narratora na ich ujawnienie – wypowiedzi uczniów.<br><br>*Powieść jednak w zaskakujący sposób podejmuje dialog z baśnią. Wokulski-kowal* |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | • wartości uniwersalne<br>• konteksty interpretacyjne: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny | | | • uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie w tekście literackim symbolu (I.1.4)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej (I.1.7)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | *demaskuje Izabelę-śpiącą księżniczkę i w ten sposób kwestionuje realność swoich wysiłków* (podręcznik, s. 216 za: Tokarczuk Olga, *Lalka i perła*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2001, s. 75) – słowa Olgi Tokarczuk punktem wyjścia do rozważań nad interpretacją powieści Bolesława Prusa i kreacjami bohaterów.<br><br>Wysłuchanie piosenki Jacka Kaczmarskiego *„Lalka", czyli polski pozytywizm* jako głosu interpretacyjnego. |
| **24.**<br>*Potop* Henryka Sienkiewicza – wprowadzenie do lektury (lektura obowiązkowa – fragmenty) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 77–79 | • geneza utworu<br>• kompozycja powieści<br>• powieść historyczna<br>• model walterskotowski<br>• archaizacja języka<br>• świat przedstawiony<br>• znaczenie tytułu | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>II.2.1 ZP<br>II.2.3 ZP<br>I.1.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11) | Henryk Sienkiewicz – wyszukiwanie ciekawostek biograficznych.<br><br>Propozycja obejrzenia materiału z fragmentem przemówienia Henryka Sienkiewicza z okazji otrzymania pałacyku w Oblęgorku w roku 1900 (https://www.youtube.com/watch?v=JxoIBgidRlo).<br><br>Zasada kompozycyjna *Potopu* – wyszukiwanie fragmentów tekstu, do których pozytywistyczny |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• rozpoznawanie gatunków literackich, przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego gatunku (I.1.2)<br><br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | czytelnik mógł zadać pytanie: „I co dalej?”.<br><br>Tajemnice warsztatu Henryka Sienkiewicza (https://www.polskieradio.pl/7/524/Artykul/2522511,Opowiesc-o-Henryku-Sienkiewiczu).<br><br>Propozycja wysłuchania audycji radiowej o *Potopie* (https://www.polskieradio.pl/39/1240/Artykul/2426831,Serialowy-Potop-Pierwszy-odcinek-ukazal-sie-135-lat-temu).<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Potop karą za egoizm i prywatę szlachty – Henryk Sienkiewicz *Potop*”<br><br>***Multiteka***<br>• Film animowany opowiadający o najważniejszych wydarzeniach z życia i twórczości Henryka Sienkiewicza.<br>• Slajdy pokazujące rozbieżności między przebiegiem niektórych |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | wydarzeń historycznych i ich przestawieniem w „Potopie”.<br>• Animacja pozwalająca na powiększenie poszczególnych części obrazu Januarego Suchodolskiego „Obrona Częstochowy”.<br>• Animacja syntetycznie przedstawiająca najważniejsze cechy powieści historycznej. |
| **25.**<br>Różne prawdy o Polakach – *Potop* Henryka Sienkiewicza (lektura obowiązkowa – fragmenty) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 80–84 | • narracja<br>• kreacja bohatera | 1 | I.1.2 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>II.2.1 ZP<br>II.2.3 ZP<br>I.1.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz | Idealizacja czy krytyka? Obraz Polski i Polaków w *Potopie* Henryka Sienkiewicza. Dyskusja inspirowana słowami: *„Szaleni, swawolni, źli i przedajni tę ziemię zamieszkują” – powtarzał za Wrzeszczowiczem pan Kmicic – i nie masz innych!... Króla nie słuchają, sejmy rwą, podatków nie płacą, nieprzyjacielowi sami do zawojowania tej ziemi pomagają. Muszą zginąć! „Dla Boga! żeby choć jedno łgarstwo mu zadać! Zali prócz jazdy nie masz w nas nic dobrego, żadnej cnoty,* |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | *jeno zło samo?”* (Henryk Sienkiewicz, *Potop*, https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/potop-tom-drugi.html#m128238117873 3-2550262474 [dostęp: 14.08.2020]).<br><br>*Kmicic w znacznej części może dlatego tak cierpiał, że owo „za późno” było wyrokiem nie tylko dla ojczyzny, ale i dla jego prywatnego szczęścia. A przecie już tej męki miał dosyć, już mu i sił nie stawało, bo przez całe tygodnie nic innego nie słyszał, tylko: że wszystko przepadło, że nie czas już, że za późno. Żaden promyk nadziei nie padł mu nigdzie w duszę* (Henryk Sienkiewicz, *Potop*, https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/potop-tom-drugi.html#m1282381178733-2550262474 [dostęp 14.08.2020]) – portret psychologiczny Andrzeja Kmicica. Propozycje uczniów: opis, wywiad, kolaż, pytania i odpowiedzi (wybór formy).<br><br>Klasowy sąd nad bohaterem – praca z wykorzystaniem elementów dramy. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **26.** Konteksty i nawiązania – Andrzej Waligórski, *Obrona Częstochowy* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 134–137 | • narracja<br>• parodia<br>• komizm<br>• patos<br>• język potoczny | 1 | I.1.3 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.1.5 ZR<br>I.1.12 ZR<br>I.2.4 ZR<br>II.2.3 ZR<br>II.2.4 ZR<br>III.1.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w tekstach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• określanie funkcji komizmu w tekście (I.1.5) | Karykatura i satyra – próby sparodiowania wybranych fragmentów *Potopu.* Redagowanie tekstów. Praca indywidualna lub grupowa.<br><br>Parodia a język – wyszukiwanie we fragmentach tekstu *Obrona Częstochowy* przykładów komizmu językowego.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „W stronę parodii – Andrzej Waligórski *Obrona Częstochowy*” |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • rozpoznawanie ironii w tekście (I.1.6)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów, w tym kontekstów historycznego i społecznego (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| **27.**<br>Henryk Sienkiewicz – podsumowanie | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 89 | •.przemiana bohatera<br>• miłość<br>• patriotyzm<br>• przyjaźń<br>• rola wiary<br>• dobro i zło<br>• życie jako tułaczka<br>• rola literatury w życiu człowieka | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• korzystanie z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzenie wiadomości, selekcjonowanie informacji (IV.3)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego (III.1.2) | Propozycja obejrzenia projektu Filmoteki Narodowej – zwiastuna filmu *Potop* w ulepszonej formie (https://www.youtube.com/watch?time_continue=153&v=vBfhvt1zrfU&feature=emb_logo).<br><br>Ocena rozwiązań artystycznych zaproponowanych w realizacjach plakatów filmowych i teatralnych do *Potopu* Henryka Sienkiewicza.<br><br>Sesja naukowa przygotowana przez |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | uczniów. Zagadnienia:<br>1. Czy Henryk Sienkiewicz zachwyca?<br>2. Historia i fikcja w *Potopie*.<br>3. Henryk Sienkiewicz a sumienie Polaków.<br>4. Henryk Sienkiewicz a oczekiwania czytelników.<br><br>Wykorzystanie do rozważań materiałów Zakładu Narodowego im. Ossolińskich z cyklu *Sienkiewicz krzepi* (https://ossolineum.pl/index.php/sienkiewicz-krzepi-rozpoczynamy-nowy-cykl-postow/).<br><br>Propozycja obejrzenia rękopisów Henryka Sienkiewicza (https://ossolineum.pl/index.php/kolekcja-rekopisow-henryka-sienkiewicza-trafila-do-ossolineum/).<br><br>***Multiteka***<br>• Krótki test interaktywny dotyczący twórczości |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Henryka Sienkiewicza. |
| **28.** Interpretacja tekstu – ćwiczenia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 217–220 | • interpretacja<br>• analiza<br>• funkcja tytułu<br>• formułowanie głównego problemu<br>• słowa kluczowe<br>• rodzaj i gatunek literacki dzieła<br>• sytuacja komunikacyjna: podmiot liryczny<br>• sytuacja liryczna<br>• kreacje bohaterów<br>• sposób kreowania świata przedstawionego<br>• cechy języka i styl tekstu<br>• alegorie i symbole<br>• nawiązania kulturowe i literackie<br>• związki ze światopoglądem epoki<br>• wartości uniwersalne<br>• konteksty interpretacyjne: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.4 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.11 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.16 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.1.3 ZR<br>I.1.13 ZR<br>I.2.3 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyodrębnianie obrazów poetyckich w poezji (I.1.1)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• rozpoznawanie elementów rytmizujących wypowiedź (I.1.6)<br>• charakteryzowanie podmiotu lirycznego (I.1.9)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworów (I.1.12)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu (I.1.16)<br>• rozpoznawanie w wypowiedziach części mowy i określanie ich funkcji w tekście (II.1.1)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie w tekście literackim symbolu (I.1.4)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | Propozycja wysłuchania piosenki *Pan Kmicic* w wykonaniu Jacka Kaczmarskiego.<br><br>Odczytanie tekstu piosenki *Pan Kmicic* w różnych kontekstach:<br>– literackim – poszukiwanie innych tekstów o podobnym charakterze<br>– historycznym – badanie uwarunkowań społecznych<br>– biograficznym – odniesienie do biografii autora<br>– filozoficznym – odczytanie założeń filozoficznych wpisanych w tekst<br>– egzystencjalnym – sformułowanie myśli przewodniej utworu. |
| **29.** | • podręcznik do języka | • narracja | 1 | I.1.1 ZP | **z kl. 4–6:** | Życie i twórczość Elizy |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Dialog pokoleń w *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej (lektura uzupełniająca) | polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 90–97 | • świat przedstawiony<br>• konflikt pokoleń | | I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.2 ZR | • omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i | Orzeszkowej – prezentacja przygotowana przez chętnych uczniów.<br><br>Propozycja wysłuchania audycji radiowej na temat *Nad Niemnem* (https://www.polskieradio.pl/8/2455/Artykul/1033527,Lektura-Nad-Niemnem-wymaga-wprawy).<br><br>Program pozytywistów warszawskich wpisany w powieść Elizy Orzeszkowej – porządkowanie wiadomości w formie notatki.<br><br>Racje Andrzejowej Korczyńskiej i Zygmunta. Praca z wykorzystaniem elementów dramy.<br><br>Konflikt pokoleń w *Nad Niemnem* – droga do postępu dziejowego czy ograniczanie aktywności młodych? Dyskusja.<br><br>Toposy i motywy w *Nad Niemnem* – próba stworzenia katalogu. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | ***Multiteka***<br>• Film animowany opowiadający o najważniejszych wydarzeniach z życia i twórczości Elizy Orzeszkowej. |
| **30.**<br>W świecie wartości – *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej (lektura uzupełniająca) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 96–98 | • narracja<br>• pamięć<br>• powstanie styczniowe<br>• mogiła<br>• praca<br>• perspektywa mityczno-historyczna<br>• język ezopowy | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie | Motyw mogiły z perspektywy różnych bohaterów powieści Elizy Orzeszkowej.<br>Przygotowanie dyskursu z udziałem powieściowych postaci, w których role wchodzą chętni uczniowie.<br>Wykorzystanie elementów |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>II.2.1 ZP<br>I.1.5 ZR<br>I.2.4 ZR<br>II.2.3 ZR | kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji | dramy.<br><br>Apoteoza pracy w *Nad Niemnem*. Katalog postaci: bohaterowie pracowici i stroniący od pracy.<br><br>Język szyfru w *Nad Niemnem* – poszukiwanie aluzji historycznych, politycznych i społecznych zapisanych językiem ezopowym. Praca w grupach.<br><br>Wpływ powstania styczniowego na życie Elizy Orzeszkowej – propozycja wysłuchania audycji (https://ninateka.pl/audio/finezje-literackie-1998-kilka-slow-o-kobietach-odc-2).<br><br>Piramida priorytetów bohaterów *Nad Niemnem*.<br><br>***Multiteka***<br>• Funkcja opisów natury w powieści Elizy Orzeszkowej „Nad Niemnem”.<br>• Animacja pozwalająca na powiększenie poszczególnych części obrazu Vincenta van Gogha |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | „Południe – Odpoczynek od pracy”. |
| **31.** Bohaterowie i przestrzeń w *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej (lektura uzupełniająca) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 96, 98–99 | • narracja<br>• przestrzeń<br>• mitologizacja świata | 1 | I.1.4 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.5 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o | [...] *w „Nad Niemnem” dokonuje się restauracja tradycji i symboli, szczególnie tych z okresu powstania styczniowego, które połączyło wspólnym węzłem nadniemeńską społeczność* (Grażyna Borkowska, *Pozytywiści i inni*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 66) – wyszukiwanie i opis elementów służących mitologizacji świata w utworze.<br><br>Wykorzystanie do rozważań analizy Małgorzaty Okulicz-Kozaryn *Ludzie i motyle w „Nad Niemnem”. Imponderabilia Elizy Orzeszkowej* (http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Wiek_XIX_Rocznik_Towarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza/Wiek_XIX_Rocznik_T |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | owarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza-r2011-t4_(46)/Wiek_XIX_Rocznik_Towarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza-r2011-t4_(46)-s71-82/Wiek_XIX_Rocznik_Towarzystwa_Literackiego_imienia_Adama_Mickiewicza-r2011-t4_(46)-s71-82.pdf).<br><br>***Multiteka***<br>• Schemat krótko charakteryzujący bohaterów powieści „Nad Niemnem” i ich domy rodzinne. |
| **32.**<br>Realizm w powieści *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej (lektura uzupełniająca) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 99 | • realizm<br>• narracja<br>• kompozycja | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich | *W „Nad Niemnem” Orzeszkowa kreuje mityczną* [...] *przestrzeń rodzinnej i narodowej zgody.* [...] *Orzeszkowa nie umie patrzeć na rzeczywistość gołym okiem, zwyczajnie. Tkwi w niej potrzeba dźwignięcia świata o stopień wyżej, dowartościowania, udoskonalenia* (Grażyna |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | funkcji (I.1.4)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7) | Borkowska, *Pozytywiści i inni*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 76) – seminarium na temat warsztatu pisarskiego Elizy Orzeszkowej. Badanie stylu, języka, kreacji bohaterów, narracji i kompozycji powieści.<br><br>Propozycja wysłuchania krótkiej rozmowy radiowej na temat albumu florystycznego Elizy Orzeszkowej (https://www.polskieradio.pl/8/410/Artykul/2185811,Eliza-Orzeszkowej-zielnik-nadniemenski). |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| **33.**<br>Konteksty i nawiązania – Czesław Miłosz, *Rozbieranie Justyny* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 138–139 | • aluzja literacka<br>• mała ojczyzna<br>• liryka<br>• podmiot liryczny<br>• adresat liryczny<br>• kompozycja | 1 | I.1.3 ZP<br>I.1.4 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyodrębnianie obrazów poetyckich w poezji (I.1.1)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• charakteryzowanie podmiotu lirycznego (I.1.9)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o | Dlaczego – zdaniem Czesława Miłosza – *Nie da się tej powieści streścić cudzoziemcom*? Debata klasowa.<br><br>***Multiteka***<br>• Schemat syntetycznie przedstawiający wydarzenia historyczne, do których odnosi się wiersz Czesława Miłosza „Rozbieranie Justyny”. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | kulturze (I.1.17)<br>• wskazywanie wartości w utworze oraz określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| **34.**<br>Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis* (lektura uzupełniająca) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 101–106 | • powstanie styczniowe<br>• mowa ezopowa<br>• nowela<br>• metoda detalu i panoramy<br>• proza poetycka<br>• stylizacja biblijna i mitologiczna | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.4 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania | Bohater zbiorowy – powstańcy w *Gloria victis* Elizy Orzeszkowej. Wykorzystanie materiału i ćwiczeń interaktywnych (https://epodreczniki.pl/a/wprowadzenie/DAiueLoF8).<br><br>Sens cierpienia i ofiary w czasach Elizy Orzeszkowej i |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | I.1.11 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>II.2.7 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.1.5 ZR<br>I.1.6 ZR | retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8) | obecnie – dyskusja moderowana przez nauczyciela.<br><br>Opatrywanie komentarzami fragmentów tekstu Jana Detki *Eliza Orzeszkowa* (podręcznik, s. 106). Uczniowie zapisują swoje spostrzeżenia na paskach papieru – marginesach umieszczonych po bokach tekstu. Po zakończeniu pracy wymieniają się spostrzeżeniami.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Leśne echa powstania styczniowego – Eliza Orzeszkowa *Gloria victis*”<br><br>***Multiteka***<br>• Schemat przedstawiający wybrane środki stylistyczne pojawiające się w noweli Elizy Orzeszkowej „Gloria victis”.<br>• Pokaz slajdów ukazujący malarskie ujęcie tematu powstania styczniowego. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| **35.**<br>Eliza Orzeszkowa – podsumowanie | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 107 | • propagowanie haseł pozytywistycznych<br>• motyw pracy<br>• sytuacja kobiet<br>• powstanie styczniowe<br>• motyw natury<br>• wieś i jej mieszkańcy<br>• bohater dziecięcy | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• korzystanie z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzenie wiadomości, selekcjonowanie informacji (IV.3)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego (III.1.2) | Ocena pomysłu reżyserskiego na spektakl *Nad Niemnem* zrealizowanego w Teatrze im. Juliusza Osterwy w Lublinie. Propozycja obejrzenia galerii zdjęć ze spektaklu (https://www.teatrosterwy.pl/pl,0,s206,d137,nad_niemnem.html).<br><br>Propozycja wysłuchania audycji radiowej podsumowującej losy i twórczość Elizy Orzeszkowej (https://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/2310643,Eliza-Orzeszkowa-z-mysla-o-dobru-wspolnym). |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | ***Multiteka***<br>• Krótki test interaktywny dotyczący twórczości Elizy Orzeszkowej. |
| **36.**<br>Petersburg – miasto pułapka (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 108–109 | • Petersburg<br>• labirynt<br>• narracja | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17) | Petersburg w oczach bohaterów *Zbrodni i kary* – przygotowanie folderu. Wykorzystanie motywu labiryntu i cytatów z powieści.<br><br>Propozycja obejrzenia animacji *Zbrodni i kary* Piotra Dumały (https://ninateka.pl/film/zbrodnia-i-kara-piotr-dumala). Ocena zaproponowanych rozwiązań artystycznych.<br><br>Petersburg Fiodora Dostojewskiego w pracach plastycznych uczniów. Skupienie uwagi na kolorystyce pojawiającej się na kartach powieści.<br><br>Miasto w utworach pozytywistów – ujęcie opisowe, plastyczne i multimedialne.<br><br>*Miasto pułapka* – tworzenie |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | gry planszowej na podstawie *Zbrodni i kary*. |
| **37.** Raskolnikow na rozdrożach ideologii (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 109, 111–114 | • narracja<br>• kreacja bohatera | 1 | I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) | Propozycja wykorzystania materiałów i ćwiczeń interaktywnych *Przeklęte problemy* (https://epodreczniki.pl/a/przeklete-problemy/DKRixt1vF). |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów | Rodion Raskolnikow autorem bloga lub pamiętnika – propozycje wpisów, tematów, rozważań.<br><br>Redagowanie kwestionariusza z funkcjonalnymi pytaniami do bohaterów powieści Fiodora Dostojewskiego. Praca w grupach.<br><br>Przygotowanie plakatów w formie wachlarzy, których poszczególne części są odzwierciedleniem wewnętrznych rozterek Raskolnikowa.<br><br>Osobowość Raskolnikowa zobrazowana za pomocą puzzli – praca w grupach z wykorzystaniem materiałów papierniczych.<br><br>Porfiry i Rodion – meandry rozmowy. Badanie skali napięcia emocjonalnego głównego bohatera powieści. Przedstawienie wniosków w postaci diagramu. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| **38. i 39.**<br>Rozum w starciu z wiarą – zbrodnia i jej odkupienie (lektura obowiązkowa) | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 110, 114–115 | • kreacja bohatera<br>• pycha<br>• pokora | 2 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.4 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.11 ZP<br>I.1.16 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.1.6 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w | W czym tkwi błąd rozumowania Rodiona Raskolnikowa, kiedy mówi o podziale ludzi na zwykłych i niezwykłych oraz przedstawia ich prawa? Dyskusja 2 x 4 x 8. Początkowo uczniowie dyskutują w parach, potem łączą się w czwórki, by ostatecznie utworzyć grupy ośmioosobowe. Prezentują swoje wnioski.<br><br>Propozycja przygotowania wywiadu z Sonią na temat jej roli w życiu Rodiona. Wykorzystanie elementów dramy.<br><br>Wyszukiwanie ważnych cytatów z rozmów Rodiona z Sonią – komentarze, wymiana spostrzeżeń. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | Zbrodniarze w literaturze – motywy, postępowanie, konsekwencje. Sesja naukowa przygotowana przez uczniów.<br><br>Propozycja wysłuchania audycji radiowej będącej sądem nad bohaterem dzieła Fiodora Dostojewskiego (https://www.polskieradio.pl/8/2455/Artykul/831278,Sad-uczniow-nad-Raskolnikowem-kara-byc-musi). |
| **40. i 41.**<br>Powieść | • podręcznik do języka polskiego *Ponad* | • powieść społeczna<br>• powieść psychologiczna | 2 | I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego | Wyszukiwanie wyznaczników konwencji |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| społeczna, psychologiczna czy filozoficzna? (lektura obowiązkowa) | *słowami 2.2*, s. 110, 115 | • powieść filozoficzna<br>• monolog wewnętrzny<br>• mowa pozornie zależna<br>• polifonia<br>• konwencja naturalistyczna | | I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>IV.8 ZP<br>I.1.6 ZR | (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla | realistycznej i naturalistycznej w *Zbrodni i karze* Fiodora Dostojewskiego.<br><br>Cechy powieści społecznej, psychologicznej i filozoficznej na przykładzie *Zbrodni i kary* – tworzenie infografiki.<br><br>Marzenia senne i ich symboliczne odczytanie – analiza snów Raskolnikowa w formie książki harmonijkowej (*leporello*).<br><br>*Zbrodnia i kara* jako powieść polifoniczna – gromadzenie argumentów.<br><br>***Multiteka***<br>• Pokaz slajdów z opiniami krytycznoliterackimi o powieści Fiodora Dostojewskiego „Zbrodnia i kara” do dyskusji podczas omawiania utworu.<br>• Schemat syntetycznie przedstawiający cechy powieści społeczno-obyczajowej, psychologicznej i powiastki filozoficznej. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów literackich elementów wiedzy o historii i kulturze (I.1.10)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.11)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| **42.**<br>*Lew i mysz* [...] – komentarz do lektury | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 116 | • bajka<br>• alegoria | 1 | I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.2.1 ZP<br>I.2.2 ZP<br>I.2.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, publicystycznego lub reklamowego (I.2.1)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• określanie tematu i głównej myśli tekstu (I.2.3) | Ostatnie zdanie przytoczonych fragmentów książki Henryka Paprockiego (podręcznik, s. 116) – wypowiedzi argumentacyjne uczniów w kontekście przesłania *Zbrodni i kary* Fiodora Dostojewskiego. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • dostrzeganie relacji między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• odróżnianie informacji o faktach od opinii (I.2.6)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat, wydzielanie jej części, sygnałów konstrukcyjnych wzmacniających więź między uczestnikami dialogu, tłumaczących sens (III.1.1)<br>• dokonywanie selekcji informacji (III.1.5)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego (I.2.1)<br>• porządkowanie informacji w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) | Rozum – lew, sumienie – mysz. Alegoryczne ujęcie problemu psychologicznego w tekście Henryka Paprockiego (podręcznik, s. 116) punktem wyjścia do stworzenia gry planszowej na temat przemiany Rodiona Raskolnikowa. |
| **43.**<br>Konteksty i nawiązania – Dmitry Glukhovsky, *Tekst* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 140–143 | • narracja<br>• funkcja przestrzeni<br>• oniryzm | 1 | I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.11 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.6 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10) | Ilja Goriunow i Rodion Raskolnikow – podobieństwa i różnice ujęte w formie schematu.<br><br>Rysunek Eugene'a Ivanova (podręcznik, s. 142) punktem wyjścia do rozważań na temat utworu *Tekst*. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| **44. i 45.** Interpretacja tekstu – ćwiczenia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 220–226 | • interpretacja<br>• analiza<br>• funkcja tytułów<br>• formułowanie głównego problemu<br>• słowa kluczowe<br>• rodzaje i gatunki literackie dzieł<br>• sytuacja komunikacyjna: narrator<br>• kreacje bohaterów<br>• sposób kreowania świata przedstawionego<br>• cechy języka i styl tekstu<br>• alegorie i symbole<br>• nawiązania kulturowe i literackie<br>• związki ze światopoglądem epoki<br>• wartości uniwersalne<br>• konteksty interpretacyjne: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny | 2 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.4 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.6 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.11 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.1.3 ZR<br>I.1.13 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• wyodrębnianie obrazów poetyckich (I.1.1)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• rozpoznawanie elementów rytmizujących wypowiedź (I.1.6)<br>• charakteryzowanie podmiotu lirycznego (I.1.9)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworów (I.1.12)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu (I.1.16)<br>• rozpoznawanie w wypowiedziach części mowy i określanie ich funkcji w tekście (II.1.1)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat (III.1.1)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie w tekście literackim symbolu (I.1.4)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej (I.1.7)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9) | Słowa bohaterki o pójściu na rozstaje dróg, pokłonieniu się ziemi i ludziom jako punkt wyjścia do pogłębienia portretów psychologicznych Soni i Raskolnikowa. Wypowiedzi uczniów.<br><br>Skrucha mordercy: Raskolnikow i świadomość kary. Odtworzenie drogi bohatera do zrozumienia siebie i czynu, jaki popełnił. Propozycje uczniów. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1) | |
| **46. i 47.** Krytyczne czytanie tekstu – ćwiczenia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 231–235 | • przetwarzanie i porządkowanie informacji zawartych w tekstach<br>• rozpoznanie głównych problemów w tekstach<br>• formułowanie argumentów potwierdzających stanowiska autorów<br>• prezentowanie i uzasadnianie własnych sądów<br>• polemika | 2 | I.2.1 ZP<br>I.2.2 ZP<br>III.1.1 ZP<br>III.2.1 ZP<br>III.2.10 ZP<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, publicystycznego lub reklamowego (I.2.1)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• określanie tematu i głównej myśli tekstu (I.2.3)<br>• dostrzeganie relacji między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• odróżnianie informacji o faktach od opinii (I.2.6)<br>• identyfikowanie tekstu jako komunikatu (II.3.1)<br>• identyfikowanie nadawcy i odbiorcy wypowiedzi (II.3.2)<br>• rozróżnianie argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji (III.1.2)<br>• dokonywanie selekcji informacji (III.1.5)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego (I.2.1)<br>• porządkowanie informacji w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2)<br>• odróżnianie przykładu od argumentu (III.1.5)<br>• rozpoznawanie manipulacji językowej (III.1.8) | Symbolika barw w *Zbrodni i karze* – prace plastyczne z wykorzystaniem kolorów pojawiających się w powieści.<br><br>Życie bohatera po odbyciu kary. *Storytelling* – propozycje uczniów.<br><br>Paryż, Warszawa, Petersburg – Bolesław Prus i Fiodor Dostojewski tworzą obrazy miasta. Wskazywanie sposobów obrazowania, określanie narracji, podobieństw i różnic. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ***48.** Honoriusz Balzak, *Ojciec Goriot* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 117–118 | • narracja<br>• życie społeczne<br>• metafora | 1 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.10 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.15 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie | Paryska edukacja Rastigniaca. Rozważania na temat moralności bohaterów powieści. Dyskusja łańcuchowa.<br><br>Honoriusz Balzak jako obserwator życia społecznego – wykład przygotowany przez uczniów.<br><br>Jak egzystować w Paryżu w drugiej połowie XIX w.? – redagowanie broszury informacyjnej na podstawie fragmentów powieści zamieszczonych w podręczniku.<br><br>Praca metodą projektu. Wcześniej należy podać tematy do realizacji:<br>1. Mieszkańcy pensjonatu pani Vauquer i ich tajemnice.<br>2. Ojciec Goriot i sprawy rodzinne.<br>3. Co Honoriusz Balzak myślał o pieniądzach?<br>4. Edukacja Rastignaca. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | 5. Paryskie ulice i salony w powieści Honoriusza Balzaka.<br><br>***Multiteka***<br>• Schemat syntetycznie ukazujący najważniejsze cechy cyklu Honoriusza Balzaka „Komedia ludzka”. |
| ***49. i 50.** Gustaw Flaubert, *Pani Bovary. Z obyczajów prowincji* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 119–127 | • bovaryzm<br>• realizm<br>• naturalizm<br>• impresjonizm<br>• symbolizm<br>• narracja<br>• świat przedstawiony<br>• prezentacja sceniczna<br>• prezentacja panoramiczna<br>• mowa pozornie zależna | 2 | I.1.1 ZP<br>I.1.2 ZP<br>I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.7 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.14 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.2 ZR<br>I.1.11 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• znajomość i rozpoznawanie w tekście literackim: epitetu, porównania, przenośni, wyrazów dźwiękonaśladowczych, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, powtórzenia oraz określanie ich funkcji (I.1.4)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5) | Wspólne redagowanie definicji bovaryzmu.<br><br>Realizm, naturalizm, impresjonizm i symbolizm w powieści Gustawa Flauberta – cechy utworu przedstawione w formie infografiki.<br><br>Świat przedstawiony w powieści – prezentacje uczniowskie. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | • opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów | Ocena rozwiązań artystycznych widocznych na plakatach teatralnych i filmowych zapowiadających *Panią Bovary.*<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Pokonać monotonię codzienności – Gustaw Flaubert *Pani Bovary*” |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | |
| ***51.**<br>*Nuda buduaru* – o *Pani Bovary* Gustawa Flauberta | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 127 | • buduar<br>• bovaryzm | 1 | I.2.1 ZP<br>I.2.2 ZP<br>I.2.3 ZP<br>I.2.6 ZP<br>I.1.11 ZR<br>I.2.2 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie wypowiedzi jako tekstu informacyjnego, publicystycznego lub reklamowego (I.2.1)<br>• wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio (I.2.2)<br>• określanie tematu i głównej myśl tekstu (I.2.3)<br>• dostrzeganie relacji między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie) (I.2.4)<br>• odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych (I.2.5)<br>• odróżnianie informacji o faktach od opinii (I.2.6)<br>• uczestniczenie w rozmowie na zadany temat, wydzielanie jej części, sygnałów konstrukcyjnych wzmacniających więź między uczestnikami dialogu, tłumaczących sens (III.1.1)<br>• dokonywanie selekcji informacji (III.1.5)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego | Współczesna Emma Bovary – szkice interpretacyjne uczniów.<br><br>Historia zawiedzionych marzeń Emmy Bovary przedstawiona w formie książki harmonijkowej (*leporello*). Praca w grupach.<br><br>Spotkanie Izabeli Łęckiej i Emmy Bovary. Praca z wykorzystaniem elementów dramy. Uczniowie wchodzą w role bohaterek. Po zakończeniu rozmowy mówią o swoich odczuciach i wychodzą z roli.<br><br>*Wedle Girarda, jest ona* [Emma] *mimetyczką pożądania – pożąda* |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | (I.2.1)<br>• porządkowanie informacji w zależności od ich funkcji w przekazie (I.2.2) | *ona samych pożądań osób, którymi zdecydowała się być w swoim życiu fantazmatycznym, pragnie tego samego, co jej bohaterowie* (podręcznik, s. 127 za: Szczuka Kazimiera, *Nuda buduaru* [w:] *Nuda w kulturze*, red. Przemysław Czapliński, Piotr Śliwiński, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 1999, s. 86) – fragment komentarza Kazimiery Szczuki punktem wyjścia do rozważań i dyskusji nad tragedią bohaterki powieści Gustawa Flauberta.<br><br>Emma Bovary i jej myśli – tworzenie infografiki.<br><br>Emma Bovary, Izabela Łęcka, Emilia Korczyńska – znudzone bohaterki czy kobiety naznaczone rysą tragizmu? Dyskusja łańcuchowa.<br><br>Dlaczego proza życia tak bardzo nudziła Emmę? Praca z wykorzystaniem metody przypadku. Uczniowie wnikliwie badają sytuację Emmy Bovary, próbują znaleźć rozwiązania dla jej zawikłanych relacji |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | uczuciowych i rozterek wewnętrznych. |
| ***52.** Konteksty i nawiązania – Margaret Atwood, *Pani Wyrocznia* | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 144–147 | • narracja<br>• bovaryzm | 1 | I.1.3 ZP<br>I.1.5 ZP<br>I.1.8 ZP<br>I.1.9 ZP<br>I.1.12 ZP<br>I.1.13 ZP<br>I.1.15 ZP<br>I.1.3 ZR<br>I.1.6 ZR<br>I.1.12 ZR<br>I.2.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• omawianie elementów świata przedstawionego (I.1.1)<br>• rozpoznawanie fikcji literackiej; rozróżnianie i wyjaśnianie elementów realistycznych i fantastycznych w utworach (I.1.2)<br>• omawianie funkcji elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu (I.1.5)<br>• opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności (I.1.7)<br>• charakteryzowanie narratora i bohaterów w czytanych utworach (I.1.9)<br>• rozróżnianie narracji pierwszoosobowej i trzecioosobowej (I.1.10)<br>• wskazywanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech (I.1.11)<br>• określanie tematyki oraz problematyki utworu (I.1.12)<br>• wskazywanie i omawianie wątku głównego oraz wątków pobocznych (I.1.13)<br>• objaśnianie znaczeń dosłownych i przenośnych w tekstach (I.1.15)<br>• przedstawianie własnego rozumienia utworu i jego uzasadnianie (I.1.16)<br>• wykorzystywanie w interpretacji tekstów doświadczeń własnych oraz elementów wiedzy o kulturze (I.1.17)<br>• wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach, określanie wartości ważnych dla bohatera (I.1.18) | Joan Elizabeth Foster jako współczesna Emma Bovary? Tworzenie portretu psychologicznego bohaterki powieści *Pani Wyrocznia*.<br><br>Redagowanie listu Joan Elizabeth Foster do Emmy Bovary – indywidualne prace uczniów.<br><br>W czym tkwi problem bohaterki powieści, kiedy mówi o tym, że starała się, aby Artur jej nie rozumiał? Czy podobnie czyni Emma Bovary? Praca z wykorzystaniem metody burzy mózgów 635. Uczniowie pracują w sześcioosobowych grupach. Podają w ciągu 5 minut 3 pomysły na rozwiązanie problemu. Indywidualne odpowiedzi są analizowane w zespołach w celu wyboru najlepszych rozwiązań.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Kobieta o wielu twarzach – Margaret |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | **z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie rodzajów literackich; określanie cech charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów i przypisywanie czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju (I.1.1)<br>• określanie w poznawanych tekstach problematyki egzystencjalnej i poddawanie jej refleksji (I.1.7)<br>• określanie wartości estetycznych poznawanych tekstów literackich (I.1.8)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich odwołań do wartości uniwersalnych (I.1.9)<br>• wykorzystywanie w interpretacji utworów literackich potrzebnych kontekstów (I.1.10)<br>• wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji oraz cytowanie odpowiednich fragmentów tekstu (I.2.1)<br>• gromadzenie i porządkowanie materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi (III.1.2)<br>• formułowanie pytań do tekstu (III.2.3) | Atwood *Pani Wyrocznia*” |
| **POZYTYWIZM – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE** | | | | | | |
| **53. i 54.**<br>Stylizacja – jej rodzaje i funkcje w tekstach | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 150–159 | • stylizacja<br>• wzorzec stylistyczny<br>• podział stylizacji ze względu na stopień nasycenia służącymi jej środkami:<br>– stylizacje całościowe<br>– stylizacje fragmentaryczne<br>– stylizacje minimalne<br>• podział stylizacji ze względu na typ podstawy: | 2 | II.2.1 ZP<br>II.2.7 ZP<br>I.1.10 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• używanie stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej (II.2.3)<br>• rozpoznawanie słownictwa neutralnego i wartościującego, rozumienie ich funkcji w tekście (II.2.6)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• dostrzeganie zróżnicowania słownictwa, w tym rozpoznawanie słownictwa ogólnonarodowego i | Festiwal stylizacji… językowych! Uczniowie:<br>– przygotowują prezentację multimedialną, w której przedstawiają rodzaje stylizacji<br>– omawiają funkcje stylizacji i tworzą wierszowane zagadki<br>– redagują spis treści do |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | – stylizacja językowa<br>– stylizacja literacka<br>• funkcje stylizacji:<br>– fabularne<br>– strukturalne<br>– artystyczne<br>• archaizacja<br>• kolokwializacja<br>• dialektyzacja<br>• stylizacja środowiskowa<br>• profesjonalizacja<br>• kancelaryzacja<br>• scjentyzacja<br>• poetyzacja<br>• stylizacja biblijna<br>• stylizacja mitologiczna<br>• intertekstualność<br>*pastisz<br>*parodia<br>*trawestacja | | | słownictwa o ograniczonym zasięgu (np. terminów naukowych, archaizmów, kolokwializmów); rozpoznawanie wyrazów rodzimych i zapożyczonych (II.2.1) | podręcznika poświęconego stylizacjom językowym<br>– tworzą klasową „wystawę" tekstów ze stylizacją językową<br>– opracowują instrukcję do gry planszowej o charakterze intertekstualnym (cytaty, aluzje, parafrazy, polemiki, pastisze, parodie i trawestacje).<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Naśladowanie wzorca, czyli stylizacja językowa"<br><br>***Multiteka***<br>• Ćwiczenie interaktywne dotyczące rozpoznawania stylizacji w tekście. |
| **55.** Kompetencje językowe i komunikacyjne – ćwiczenia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 236–237 | • wzbogacanie słownictwa<br>• świadomość językowa<br>• funkcjonalne wykorzystanie wiedzy językowej<br>• sprawne posługiwanie się językiem | 1 | II.1.1 ZP<br>II.3.5 ZP<br>III.2.10 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie tekstu jako komunikatu (II.3.1)<br>• identyfikowanie nadawcy i odbiorcy wypowiedzi (II.3.2)<br>• określanie sytuacji komunikacyjnej i rozumienie jej wpływu na kształt wypowiedzi (II.3.3) | Archaizacja i stylizacja biblijna w *Potopie* Henryka Sienkiewicza – wyszukiwanie przykładów, komentarze, wymiana spostrzeżeń. |
| **56. i 57.** Składnia w interpretacji i tworzeniu tekstów | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 160–173 | • grupy składniowe:<br>– rozwinięte<br>– nierozwinięte<br>• struktura syntaktyczna<br>• struktura tematyczno-rematyczna | 2 | II.1.1 ZP<br>II.1.2 ZP<br>II.1.3 ZP<br>II.1.4 ZP<br>III.1.6 ZP<br>III.2.2 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• rozpoznawanie związków wyrazów w zdaniu (II.1.10)<br>• rozpoznawanie typów wypowiedzeń z uwzględnieniem celu wypowiedzi: wypowiedzeń oznajmujących, pytających i rozkazujących – | Wiedza składniowa w użyciu:<br>1. Eksperckie wypowiedzi uczniów na temat znaczenia składni |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | • temat<br>• remat<br>• struktura semantyczno-logiczna<br>• powiadomienia:<br>– konstatacje<br>– hipotezy<br>– postulaty:<br>✓ zalecenia<br>✓ zakazy<br>✓ pozwolenia<br>• pytania<br>• rozkazy, zalecenia, żądania<br>• ekspresywizmy:<br>– ekspresje woli<br>– ekspresje uczuć<br>– ekspresje sądów<br>• spójniki<br>*presupozycja<br>• supozycja<br>• stylistyka<br>• figury słowne:<br>– epitet<br>– anafora<br>– epifora<br>– inwersja<br>– parenteza<br>– elipsa<br>– gradacja<br>• figury myśli:<br>– porównanie<br>– apostrofa<br>– pytanie retoryczne<br>– niedopowiedzenie | | III.2.4 ZP<br>II.3.1 ZR | rozumienie ich funkcji i ich stosowanie (II.1.11)<br>• rozpoznawanie w tekście typów wypowiedzeń: zdania pojedynczego, zdań złożonych (podrzędnie i współrzędnie), równoważników zdań, rozumienie ich funkcji i stosowanie w praktyce językowej (II.1.12)<br>• przekształcanie konstrukcji składniowych, np. zdań złożonych w pojedyncze i odwrotnie, zdań w równoważniki zdań i odwrotnie (II.1.13)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozróżnianie wypowiedzeń wielokrotnie złożonych (II.1.5) | dla tworzenia i odczytywania tekstów.<br>2. Propozycja wysłuchania audycji radiowej (https://www.polskieradio.pl/8/402/Artykul/1137085,Skladnia-czyli-reguly-w-chaosie-jezyka).<br>3. Co można znaleźć w języku? – prace badawcze uczniów podzielonych na grupy, z wykorzystaniem fragmentów różnych tekstów pozytywistycznych.<br><br>***Multiteka***<br>• Ćwiczenie interaktywne dotyczące określania typu modalności w zdaniu. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | – ironia | | | | |
| **58.** Zasady interpunkcji oraz jej składniowo-znaczeniowy charakter | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 174–181 | • znaki interpunkcyjne<br>• kropka<br>• przecinek<br>• średnik<br>• dwukropek<br>• myślnik<br>• wielokropek<br>• znak zapytania<br>• wykrzyknik<br>• nawias<br>• cudzysłów<br>• znaki oddzielające<br>• znaki prozodyczne<br>• znaki emocji<br>• znaki opuszczenia<br>• znaki wyodrębniające<br>• błędy interpunkcyjne | 1 | II.4.2 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• poprawne używanie znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu (II.4.2) | Oryginalna galeria znaków interpunkcyjnych i ich zastosowania – prace plastyczne uczniów.<br><br>Propozycja wysłuchania audycji radiowej na temat interpunkcji (https://www.zachod.pl/audycja/gimnastyka-jezyka-potrzeba-interounkcji/).<br><br>Wykorzystanie do rozważań tekstów Jana Miodka *Przecinki i połączenia spójnikowe* oraz *Jeszcze o interpunkcji połączeń spójnikowych*, [w:] Jan Miodek, *Jaka jesteś, polszczyzno?*, Towarzystwo Przyjaciół Polonistyki Wrocławskiej, Wrocław 1996.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Interpunkcja ma znaczenie”<br><br>***Multiteka***<br>• Ćwiczenie interaktywne dotyczące poprawności interpunkcyjnej. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ***59.** Funkcje języka | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 182–185 | • funkcje języka<br>• funkcja poznawcza<br>• funkcja komunikacyjna<br>• funkcja społeczna | 1 | II.3.3 ZR<br>II.3.4 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie tekstu jako komunikatu (II.3.1)<br>• określanie sytuacji komunikacyjnej i rozumienie jej wpływu na kształt wypowiedzi (II.3.3) | Wykorzystanie materiałów i ćwiczeń interaktywnych (https://epodreczniki.pl/a/po-co-mowimy-i-piszemy-o-funkcjach-wypowiedzi-i-jezyka/DhzEz0Va0).<br><br>Przygotowanie przez uczniów kwizów na temat funkcji językowych.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Funkcje języka”<br><br>***Multiteka***<br>• Ćwiczenie interaktywne dotyczące rozpoznawania funkcji języka. |
| **POZYTYWIZM – TWORZENIE WYPOWIEDZI Z ELEMENTAMI RETORYKI** | | | | | | |
| **60.** Rozpoznawanie mechanizmów manipulacji i skuteczne przeciwstawianie się jej | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 186–190 | • etyka wypowiedzi<br>• perswazja<br>• manipulacja<br>• pozajęzykowe i językowe zabiegi służące manipulacji<br>• intencja wypowiedzi<br>• ironia | 1 | III.1.2 ZP<br>II.3.1 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• rozróżnianie argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji (III.1.2)<br>• rozróżnianie i wskazywanie środków perswazji, rozumienie ich funkcji (III.1.6)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozpoznawanie i rozróżnianie środków perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych, określanie ich funkcji (III.1.8)<br>• rozpoznawanie manipulacji językowej i przeciwstawianie jej zasad etyki wypowiedzi (III.1.9) | Etyka w języku – formułowanie zasad prowadzenia rozmowy.<br><br>Propozycja wykorzystania do rozważań artykułu Jerzego Bralczyka *Etyka języka* (http://journals.pan.pl/dlibra/publication/129042/edition/112599/content/etyka-jezyka-bralczyk-jerzy?language=en). |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Wspólne opracowanie katalogu sposobów walki z manipulacją językową.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Mechanizmy manipulacji” |
| **61.**<br>Kompetencje językowe i komunikacyjne – ćwiczenia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 238–240 | • wzbogacanie słownictwa<br>• świadomość językowa<br>• funkcjonalne wykorzystanie wiedzy językowej<br>• sprawne posługiwanie się językiem | 1 | II.1.1 ZP<br>II.3.5 ZP<br>III.2.2 ZP<br>III.2.10 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• identyfikowanie tekstu jako komunikatu (II.3.1)<br>• identyfikowanie nadawcy i odbiorcy wypowiedzi (II.3.2)<br>• określanie sytuacji komunikacyjnej i rozumienie jej wpływu na kształt wypowiedzi (II.3.3) | Rozmowa Kmicica z księciem Bogusławem przykładem zastosowania nieetycznych zabiegów. Poszukiwanie innych przykładów literackich, w których są ukryte perswazja i manipulacja.<br><br>*Oczywiście, że pisze* [Rzecki] *o Napoleonie i jego potomkach, lecz wcale o nich pisać nie chce. Wręcz przeciwnie – upomina sam siebie już na początku zapisków. „W tej bowiem pisaninie chcę mówić o sobie”* (podręcznik, s. 239 za: Jan Tomkowski, *Pierwszy pisarz „Lalki”*, http://nplp.pl/artykul/pierwszy-pisarz-lalki/ [dostęp: 25.02.2020]). Co kieruje autorem *Pamiętników starego subiekta*? Dyskusja. |
| **62.**<br>Erystyka w | • podręcznik do języka polskiego *Ponad* | • erystyka<br>• błąd logiczny | 1 | III.1.5 ZP<br>III.1.6 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• rozróżnianie argumentów odnoszących się do | Poszukiwanie przykładów błędów logicznych w |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| dyskusji, typy argumentów | *słowami 2.2*, s. 191–196 | • sofizmat<br>• typy argumentów erystycznych<br>• erystyk<br>• demagogia<br>*wywód demagogiczny | | III.1.9 ZP<br>III.1.3 ZR | faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji (III.1.2)<br>• rozróżnianie i wskazywanie środków perswazji, rozumienie ich funkcji (III.1.6)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• zgadzanie się z cudzymi poglądami lub polemizowanie z nimi z rzeczowym uzasadnianiem własnego zdania (III.1.7) | codziennych wypowiedziach.<br><br>Erystyka i typy argumentów erystycznych – prezentacja multimedialna przygotowana przez uczniów.<br><br>Propozycja przeczytania wywiadu z Michałem Rusinkiem *Język nie jest przezroczystą szybą* („Polonistyka”, wrzesień/październik 5/2017 [20]).<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Chwyty erystyczne – erystyka w dyskusji, typy argumentów”<br><br>***Multiteka***<br>• Ćwiczenie interaktywne dotyczące rozpoznawania chwytów erystycznych. |
| **63.**<br>Dyskusja a spór i kłótnia | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 197–205 | • dyskusja<br>• spór<br>• kłótnia<br>• rodzaje dyskusji:<br>– debata<br>– panel<br>– negocjacje | 1 | III.1.7 ZP<br>III.2.1 ZP<br>III.2.3 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• rozróżnianie argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji (III.1.2)<br>• rozróżnianie i wskazywanie środków perswazji, rozumienie ich funkcji (III.1.6) | Wykorzystanie do rozważań artykułu Jerzego Bartmińskiego *Etyka słowa a potoczny wzorzec komunikacji* (http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content& |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | – forum<br>– okrągły stół<br>– burza mózgów<br>• agresja językowa<br>• mowa nienawiści | | | **z kl. 7–8:**<br>• zgadzanie się z cudzymi poglądami lub polemizowanie z nimi z rzeczowym uzasadnianiem własnego zdania (III.1.7) | view=article&id=1352&Itemid=50).<br><br>Dyskusje, spory i kłótnie w literaturze – poszukiwanie scen literackich, formułowanie komentarzy.<br><br>Stop agresji w języku! – happening, kolaż 3D, stop-klatka. Praca w grupach.<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „Dyskusja sprawdzianem umiejętności retorycznych”<br><br>***Multiteka***<br>• Ćwiczenie interaktywne dotyczące reguł grzecznościowych w dyskusji. |
| **64.**<br>Definicja słownikowa | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 206–212 | • definicja słownikowa<br>• człon definiowany<br>• człon definiujący<br>• hasło słownikowe | 1 | III.2.5 ZP | **z kl. 4–6:**<br>• tworzenie spójnych wypowiedzi (III.2.1)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• tworzenie spójnych wypowiedzi (III.2.1) | Dyskusja na podstawie artykułu (https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/nauka/1519604,1,jak-wikipedia-zabila-encyklopedie.read).<br><br>**dlanauczyciela.pl**<br>• Scenariusz lekcji „O definiowaniu wyrazów” |
| **POZYTYWIZM – POWTÓRZENIE I PODSUMOWANIE** | | | | | | |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **65. i 66.** Powtórzenie i podsumowanie wiadomości | • podręcznik do języka polskiego *Ponad słowami 2.2*, s. 242–251 | • historia<br>• nauka i oświata<br>• filozofia<br>• sztuka<br>• źródła kulturowe<br>• bohaterowie literaccy<br>• złote myśli<br>• motywy<br>• cechy epoki<br>• gatunki literackie<br>• wykonanie zadań<br>• rozwiązanie testu *Sprawdź się* | 2 | I.2.1 ZP<br>IV.1 ZP<br>IV.2 ZP<br>IV.3 ZP<br>IV.5 ZP<br>IV.6 ZP<br>IV.7 ZP<br>IV.8 ZP<br>IV.9 ZP<br>IV.10 ZP<br>IV.11 ZP<br>IV.1 ZR | **z kl. 4–6:**<br>• doskonalenie różnych form zapisywania pozyskanych informacji (IV.2)<br>• korzystanie z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzenie wiadomości, selekcjonowanie informacji (IV.3)<br><br>**z kl. 7–8:**<br>• rozwijanie nawyków systematycznego uczenia się (IV.6) | Pozytywizm w ocenie współczesnych odbiorców – dyskusja łańcuchowa.<br><br>Znawcy literatury o pozytywizmie – wybór fragmentów wypowiedzi krytyków literackich (np. Józefa Bachórza, Grażyny Borkowskiej, Jana Tomkowskiego, Ewy Paczoskiej) na temat literatury pozytywistycznej.<br><br>Tworzenie listy najbardziej znanych scen z literatury pozytywistycznej wraz z podaniem źródeł.<br><br>Oblicza pozytywizmu – projekt rozpisany kilka tygodni wcześniej.<br>Zagadnienia:<br>1. Pozytywiści i ich ideały.<br>2. Galeria bohaterów pozytywistycznych.<br>3. Powstanie styczniowe w sztuce pozytywizmu.<br>4. Współczesne echa pozytywizmu. |

| Numer i temat lekcji | Środki dydaktyczne | Zagadnienia | Liczba godzin | Odniesienia do podstawy programowej | Wiedza i umiejętności ze szkoły podstawowej | Pomysły na lekcje i zasoby pomocne w realizacji tematu |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Propozycja stworzenia kwizu na temat literatury pozytywistycznej.<br><br>Puzzle pozytywistyczne – tworzenie puzzli na temat wybranych zagadnień z epoki. Praca w grupach.<br><br>Redagowanie ulotki reklamowej pod hasłem: *Odkryj pozytywizm.*<br><br>Pozytywizm w pigułce – tworzenie infografiki.<br><br>***Multiteka***<br>• Krzyżówka interaktywna pozwalająca na powtórzenie wybranych zagadnień z epoki. |

Autorka: Magdalena Lotterhoff
Pomysły na lekcje: Agnieszka Wojciechowska

**Uwaga: w wyniku uszczuplenia podstawy programowej, według przedstawionego rozkładu materiału, niewykorzystane godziny pozostają do decyzji nauczyciela.**